

Magyarország

Országjelentések az emberi jogok tiszteletben tartásáról - [2006](#)

Kiadta az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor)

2007. március 6.

A Magyar Köztársaság többpártrendszeren alapuló parlamenti demokrácia. Lakossága körülbelül 10 millió fő. A törvényhozó hatalom az egykamarás Országgyűlés kezében van. A miniszterelnököt a köztársasági elnök nevezi ki a választásokból győztesen kikerülő, vagy többségi koalíció alkotására képes párt jelölése alapján. A köztársasági elnök az államfő, akit az Országgyűlés választ. Az áprilisban megtartott szabad és tisztességes választások nyomán ismét a Gyurcsány Ferenc vezette szocialista-liberális koalíció került hatalomra. A polgári hatóságok általában hatékony ellenőrzés alatt tartották a biztonsági erőket.

Általában a kormány tiszteletben tartotta az állampolgárok emberi jogait, bár néhány területen továbbra is fennmaradtak a problémák. Érkeztek jelentések olyan esetekről, amelyekben túlzott rendőri erőszakot alkalmaztak a gyanúsítottakkal, különösen a romákkal szemben, valamint a beszámolók szerint a kormány továbbra is beavatkozott a közszolgálati médiák szerkesztői és személyzeti döntéseibe. Továbbra is problémát jelentett a nők és gyermekek elleni erőszak, illetve a szexuális zaklatás. Folytatódott a romák elleni széles körű diszkrimináció, és antiszemita indíttatású rongálások is történtek. Probléma volt az emberkereskedelem is.

AZ EMBERI JOGOK TISZTELETBEN TARTÁSA

1. rész Az emberi méltóság tiszteletben tartása, ideértve az alábbi cselekedetekkel szembeni szabadságot

a. az élettől való önkényes vagy törvénytelen megfosztás

Nem érkezett jelentés olyan esetről, hogy a kormány vagy ügynökei önkényesen vagy törvénytelenül vették volna el valaki életét.

Az év végéig még nem zárult le annak a két rendőrtisztnek az ügye, akiket emberöléssel vádolnak egy bolgár nemzetiségű férfi 2004 júliusában bekövetkezett halála miatt.

2005 áprilisában egy Bács-Kiskun megyei bíróság fenntartotta a főügyészség megállapítását, mely szerint a rendőrség nem követett el vétkes kötelességszegést 2004-ben, amikor egy roma férfi őrizetbe vétel közben életét veszítette. Az ügy kivizsgálására egy roma család fellebbezése nyomán került sor, amely nem fogadta el a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa és az igazságügyi orvos szakértő megállapításait, melyek szerint semmilyen kapcsolat nem állapítható meg a letartóztatást végző rendőrtiszt cselekedetei és a férfi halála között.

b. Eltűnés

Nem érkezett jelentés arról, hogy valaki politikai okok miatt tűnt volna el.

c. Kínzás és egyéb kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód, illetve büntetés

A törvény tiltja ezt a gyakorlatot, ám civil szervezetek jelentései szerint előfordult, hogy a rendőrség túlzott erőszakot alkalmazott, bántalmazta és zaklatta a gyanúsítottakat, különösen a roma származásúakat (lásd 1.d rész). A civil szervezetek szerint a romák továbbra is féltek jelenteni a rendőrségi túlkapásokat, ennek ellenére az év folyamán enyhén emelkedett az ilyen bejelentések száma. Megfigyelők szerint ez annak tulajdonítható, hogy egyre többen hajlandók jelenteni az ilyen eseteket.

Az év első hat hónapjában 26 rendőrtisztet vádoltak meg testi sértéssel, másik négyet pedig „kényszervallatással”. A civil szervezetek becslése szerint a rendőri túlkapások áldozatainak mintegy fele roma származású (lásd 1.d rész).

Nem álltak rendelkezésre megbízható adatok a rendőri túlkapások áldozatainak etnikai hovatartozásáról. Ugyanakkor emberi jogi civil szervezetek állítása szerint sok panasz roma vagy más sötétbőrű személytől érkezett.

Folytatódott annak a 2005. júniusi incidensnek a kormányzati kivizsgálása, amely során öt rendőr súlyosan bántalmazott egy roma férfit Tolna megyében. Az év végén három rendőrtisztet felmentettek, két társuk ellen pedig még függőben volt a vizsgálat. A vizsgálat alapja, hogy őrizetbe vétel után a rendőrök állítólag megverték a férfit, majd testvérének a lakására mentek, ahol őt is bántalmazták, illetve őt és családját megfenyegették.

Elégtelen bizonyíték hiányában lezárult az a vizsgálat, amelyet az ügyészség és a roma önkormányzat augusztusban indított állítólagos rendőri túlkapás miatt Szanyban. Egy fiatal roma férfi és két nem roma barátja azt állították, hogy a szanyi rendőrkapitány és annak két rokona bántalmazta őket miután valaki panaszt tett a három fiatal lármázása miatt.

A börtönök és a büntetés-végrehajtó intézetek állapota

A börtönök általában megfeleltek a nemzetközi szabványoknak, de a túlzásfűlttség továbbra is komoly probléma volt.

Az év végén a börtönökben és büntetés-végrehajtó intézetekben 14 568 személyt tartottak fogva. A fogva tartottak száma évközben a befogadóképesség 158 százalékára növekedett, szemben az előző évi 146 százalékkal. A fogva tartásról szóló törvény 2005-ös módosítása következtében a legtöbb előzetes fogva tartott vizsgálati fogságban tartották. Az év végén 3786 előzetes letartóztatásban lévő személyt tartottak fogva börtönökben és rendőrségi fogdáknak.

A Magyar Helsinki Bizottság szerint a túlzásfűlt börtönök negatív velejárója volt a rendkívüli ágynemű, törülköző és ruhaneműhiány, valamint az elégtelen orvosi ellátás. A higiéniai és tisztálkodási feltételek is rosszak voltak. Néhány börtönben a WC-k nem voltak elkülönítve a lakóterülettől. Sok rendőrségi fogdában nem volt WC, továbbá a világítás és szellőzés sem felelt meg az előírásoknak.

A kormány engedélyezte, hogy független helyi és nemzetközi emberi jogi megfigyelők tanulmányozzák a magyarországi börtönkörülményeket, és ilyen látogatásokra sor is került az év folyamán.

d. Önkényes letartóztatás vagy fogva tartás

A törvény tiltja az önkényes letartóztatást és fogva tartást, és a Kormány általában eleget tett ennek a rendelkezésnek.

Szeptember 18-ától 20-ig, majd október 23-án a rendőrség erőszakot alkalmazott a heves kormányellenes tüntetések feloszlására. A független Gönczöl-bizottság által a tiltakozásokról készített jelentés szerint 326 civil és 399 rendőr sérült meg, 380 tüntetőt állítottak elő vagy tartóztattak le a zavargások nyomán. Ellenzéki pártok és civil szervezet szerint a rendőrség túlzott mértékben és jogellenesen vetett be vízágyút, könnygázt, gumilövedékeket és borsprayt (lásd 2.b rész). Rendőrségi tisztségviselők cáfolták az állításokat mondván, hogy néhány rendőr ellen visszaélések gyanújával vizsgálat folyik, de a rohamrendőrség általában véve megfelelő mértékű erőszakot alkalmazott az erőszakos tüntetők megfékezésére. Az év végén még tartottak a rendőrség és a Gönczöl-bizottság vizsgálatai az állítólagos rendőri túlkapások, illetve a zavargásokban részt vevő civilek elleni hatósági feljelentésekben.

A rendőrség és a biztonsági szervek szerepe

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felügyelete alá tartozó rendőrség feladata a törvények érvényre juttatása és az országon belüli rendfenntartás. Ezen túlmenően a városi rendőrpáncsnokságok és a Határőrség is ellát biztonsági feladatokat, szintén az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium irányításával. A rendőri korrupció problémát jelentett, különösen a közlekedési szabálysértések „elnézéséért” kért vagy adott kenőpénzek esetében. A Kormány aktívan részt vett az állítólagos rendőri túlkapások kivizsgálásában. E cselekményeket többek között megrovással, elbocsátással és büntető feljelentéssel büntetik. A rendőri hatalommal való visszaélés vagy korrupció kivizsgálásnak idejére a rendőröket általában felfüggesztik állásukból. A rendőrség szerint a legtöbbször elbocsátják azokat a rendőröket, akikről bebizonyosodik, hogy törvényt sértést követtek el. Az év során 16 rendőrt ítélték el korrupció miatt, egyet pedig felmentettek.

Az év végén még tartott a vizsgálat a Holdudvar elnevezésű belső rendőrségi honlap ügyében, amelyen számos romaellenes, rasszista feljegyzés jelent meg. A weboldalon megjelent írásokat két rendőr jelentette a hatóságoknak. A honlap működését azonnal felfüggesztették, majd vizsgálat indult az országos rendőrfőkapitány és a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa vezetésével.

Letartóztatás és fogva tartás

A törvény előírja, hogy a rendőrség csak letartóztatási parancs birtokában tartóztathat le bárkit is. A rendőrség kötelessége, hogy letartóztatás után tájékoztassa a gyanúsítottakat az ellenük felhozott vádakról, és vádemelés előtt maximum 72 óráig tarthatja őket előzetes letartóztatásban. A törvény előírja, hogy minden gyanúsítottnak joga van a védelemhez a kihallgatás előtt és az azt követő eljárás során, és hogy a hatóságok kötelessége ügyvédet kirendelni a fiatalok, a szegények és a szellemi fogyatékosok mellé. A valóságban a rendőrség nem mindig tette lehetővé ügyvéd bevonását, különösen a kisebb bűncselekményekkel vádolt személyek esetében. 2003-ban óvadékrendszert vezettek be az előzetes fogva tartottak számának csökkentése érdekében. Ezt azonban ritkán vették igénybe, mert a fogva tartottak többségét a rendszer rendelkezései szerint nem lehetett óvadék ellenében szabadlábra helyezni. Bevezetése óta 376 alkalommal engedélyezték az óvadék ellenében történő szabadlábra helyezést.

Bizonyos körülmények között a törvény lehetővé teszi, hogy a rendőrség tizenkét órán keresztül fogva tartsa a gyanúsítottakat. Az úgynevezett közbiztonsági őrizetbe vétel értelmében a rendőrség 24 órán keresztül fogva tarthatja azt, aki nem tudja igazolni magát.

A Legfőbb Ügyészség beszámolója szerint az év első hat hónapjában 2658 személy volt előzetes letartóztatásban átlagosan 123 napig. Közülük 103 személyt (3,9 százalékot) több mint 12 hónapig tartottak fogva. 2005-ben átlagosan 126 napig tartott az előzetes letartóztatás. Bizonyos esetekben az előzetes fogva tartás időtartama elérte, de nem haladta meg a kiszabott szabadságvesztés hosszát. A törvény alapján kártérítést kell fizetni azok részére, akiket fogva tartottak, majd később felmentettek.

A civil szervezetek szerint a romákat állítólag gyakrabban tartották előzetes letartóztatásban, mint a nem roma személyeket.

Április 24-én egy debreceni fellebbviteli bíróság helybenhagyta azt a kerületi bírósági döntést, mely szerint szabadon kell engedni azt a két roma férfit, akiket 1999-ben megalapozatlan bizonyítékok alapján ítélték el gyilkosság vádjával. A bíróság döntése értelmében törvénytelen volt a bűnösnek nyilvánítás, valamint a kiszabott 15 évi szabadságvesztés. A két férfi majdnem hat évig raboskodott.

e. Tisztességes tárgyalás megtagadása

A törvény és az Alkotmány biztosítja a független bírói eljárást, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta a bírói függetlenséget.

Az Alkotmány értelmében az igazságszolgáltatás a bíróságok feladata, míg a Legfelsőbb Bíróság irányítást gyakorol az összes bíróság bírói működése és ítélezése fölött, illetve bizonyos esetekben felülbíráhatja az alsóbb szintű bíróságok határozatait. A kerületi bíróságok elsőfokú bíróságok. A megyei bíróságok a másodfokú bíróságok szerepét töltik be a kerületi bíróságoktól érkező ügyekben, de elsőfokú bíróságként is eljárhatnak. Öt táblabíróság jár el a megyei bíróságoktól érkező fellebbezések ügyében.

Az Alkotmánybíróság független az igazságszolgáltatási rendszer többi részétől, és nem változtathatja meg más bíróságok döntéseit. Az Alkotmánybíróság feladata, hogy ellenőrizze, nem ütköznek-e az Alkotmányba a törvények és jogszabályok, illetve nem alkotmányellenesek-e a kormány által ratifikált nemzetközi egyezmények. A 11 alkotmánybíró közvetlenül az Országgyűlés választja meg kilenc évre. Az állampolgárok közvetlenül is fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság kötelessége, hogy minden hozzá benyújtott kérelmet megvizsgáljon; ugyanakkor az Alkotmánybíróságot nem köti határozathozatali határidő, és emiatt jelentős elmaradást halmozott fel. Az Alkotmánybírósághoz általában több mint ezer ügy érkezik évente. A 2006. év folyamán 1214 ügy érkezett az Alkotmánybírósághoz, 2005-ben pedig 1208. 2006-ban az Alkotmánybíróság 413 határozatot hozott, míg 2005-ben 264-et.

Bírósági eljárások

A tárgyalások nyilvánosak, de néhány esetben a bírák engedélyezhetik a zárt ajtók mögötti tárgyalást a bűncselekmény vádlottjának vagy áldozatának védelme érdekében. Magyarországon nincs esküdtszék, a végső döntéshozók a bírák. A bírósági eljárásoknál a vizsgálati jellegű eljárások voltak túlsúlyban a kontradiktórium eljárásokkal szemben. A vádlottak joga, hogy a büntetőeljárás során végig védelemben részesüljenek, és ártatlanságuk mindaddig vélelmezett, amíg bűnösségük be nem bizonyosodik. A kevésbé tehetősebb ügyfelekhez ügyvédet rendelnek ki, de az állami védőügyvédek általában színvonalon aluli szolgáltatást nyújtottak.

A bírósági eljárások különböző ideig tartottak; gyakran előfordult, hogy több hónap, vagy akár egy év is eltelt a tárgyalás megkezdéséig. A fellebbezések a végtelenségig is heverhetnek a bíróságok asztalán, mely idő alatt a vádlottakat őrizetben tartják. A vádlott szembehelezkedhet az ellene beidézt tanúval, illetve megkérdőjelezheti őt. Saját tanú beidézését vagy bizonyíték betérjesztését kérheti, és bepillantathat az ügyével kapcsolatos, a kormány tulajdonában lévő bizonyítékba. Több emberi jogi és roma szervezet állította azt, hogy a romák egyenlőnek messze nem mondható bánásmódban részesülnek a büntetőeljárások során.

A katonai tárgyalások a polgári jogot követik, és zárt ajtók mögött is folyhatnak, ha ez nemzetbiztonsági vagy erkölcsi szempontból indokolt. Az ítélethozatal azonban minden esetben nyilvános. Civilek ügyeit nem tárgyalhatja katonai bíróság.

Politikai foglyok és őrizetsek

Politikai foglyokról vagy őrizetésekről nem érkezett jelentés.

Polgári bírósági eljárások és jogorvoslatok

A törvény értelmében az állampolgárok kártérítési pert indíthatnak az emberi jogok megsértése okán. Ám az ilyen esetekben kirótt pénzbüntetés gyakran túl kicsi ahhoz, hogy elrettentő ereje legyen. Az év folyamán a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Irodának hat esetben sikerült bírósági eljárást indítani állítólagos munkahelyi vagy vendéglátóipari egységekben tapasztalt megkülönböztetés, illetve túlzott rendőri erőszak miatt. A jogvédő iroda szerint több pert kellett volna indítania emberi jogok megsértése miatt, de erre elegendő erőforrás hiányában nem volt lehetőség.

f. Magánélet, a családi élet, a magánlak vagy levéltitok megsértése

A törvény tiltja ezeket a cselekményeket, és a kormány általában tiszteletben tartotta e rendelkezéseket.

A lakásügy területén a romákat diszkrimináció sújtotta. Előfordult, hogy a helyi hatóságok kitelepítették, vagy arra kényszerítették őket, hogy kevésbé frekvenciált helyre költözzenek (lásd 5. rész).

2. rész Az emberi szabadságjogok tiszteletben tartása

a. Szólás- és sajtószabadság

A törvény biztosítja a szólás- és sajtószabadságot. A kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta ezeket a jogokat, ám állítólag befolyásolta a közszolgálati médiumok szerkesztői és személyzeti döntéseit.

Magyarországon nincs olyan törvény, amely tiltaná a gyűlöletbeszédet, a Holokauszt tagadását vagy hasonló nézeteket. Az Alkotmánybíróság úgy határozott, hogy a kormány korábbi kísérletei, melyek az emberi méltóság védelmére és a gyűlöletbeszéd büntetésére irányultak, sértik a szólásszabadságot. Ugyanakkor vannak olyan törvények, amelyek tiltják a hatalmi jelképek (pl. a horogkereszt, a sarló és kalapács, a vörös csillag, stb.) nyilvános használatát.

A médiák általában szabadon és függetlenül működtek, és korlátozás nélkül ismertethették a különböző nézeteket. Több állami rádióállomást és televízió-csatornát egy államilag kinevezett, arányos politikai képvisellel rendelkező közszolgálati média-felügyelet irányított. Augusztusban az Európai Műsorszóró Szövetség aggodalmát fejezte ki a miniszterelnöknek címzett levelében a két magyar közszolgálati televízió-csatorna válságos pénzügyi helyzete miatt. Véleményük szerint ez az állapot különösen hajlamossá teszi a csatornákat arra, hogy politikailag befolyásolhatóak legyenek.

A törvény értelmében az Országos Rádió és Televízió Testület kíséri figyelemmel a kereskedelmi csatornák műsorait, illetve ez adja ki az engedélyeket és osztja ki a frekvenciákat. A testület valamennyi tagját a kormányzó és ellenzéki politikai pártok arányában nevezik ki. Az Országos Rádió és Televízió Testület figyelemmel kísérte, hogy az új adók egyforma bánásmódban részesítenek-e valamennyi politikai pártot. Szabálysértés esetén a kuratórium pénzbírsággal sújthatta az állami és magán műsorszórókat. Az előző évvel ellentétben 2006-ban a testület nem szabott ki ilyen büntetést és nem cenzúrázta a műsorszórókat. Az ellenzéki pártok azonban továbbra is bírálták a közszolgálati médiumokban sugárzott kormánypárti tudósításokat.

Augusztusban véget ért a közszolgálati rádió új elnökének megválasztása körül kialakult politikai vita, amikor kinevezték és pozíciójában megerősítették Such Györgyöt. Hivatalba lépése után az új elnök intézkedett az objektivebb és semlegesebb hírszolgáltatás érdekében azzal, hogy megvonta a személyes véleménynyilvánítás lehetőségét a híradásokból, valamint vegyítette a hírműsorokat az aktuális ügyekről szóló programokkal. Fialat újságírókat helyezett magasabb beosztásokba és új főszerkesztőt nevezett ki.

Az év végén még tartott a vizsgálat annak a két fotóriporternek az ügyében, akiket rendőrök bántalmaztak júniusban, miközben azok egy budapesti futballmérkőzés nyomán kialakult utcai verekedésről tudósítottak.

A törvény értelmében bűncselekménynek számít a rágalmozás és a kormánytitoksértés. Újságírók és más személyek is felelősségre vonhatók saját kijelentéseik, vagy mások kijelentéseinek publikálása miatt.

A korábbi évekhez hasonlóan egyes tisztségviselők személyiségi perben követeltek kártérítést az őket ért, vélt sérelmek miatt. Májusban az ügyészség beidézte Thürmer Gyulát, a Munkáspárt elnökét és hat munkatársát rágalmozás miatt, mely szerint Thürmer politikailag elfogultsággal vádolt egy döntést, melyet Gatter László, a Fővárosi Bíróság elnöke 2005-ben hozott. 2005 júniusában Gatter feljelentette Thürmert és munkatársait a vádaskodásért. Az év végéig nem született döntés az ügyben.

Az előző évvel ellentétben 2006-ban nem érkezett jelentés arról, hogy újságírókat becsületsértésért pereltek volna be. Májusban egy fellebbviteli bíróság fenntartotta az elsőfokú bíróság döntését, mely felmentette az államtitoksértéssel vádolt Klucsik Margitot. A Népszavában publikáló újságíró ellen azután indult eljárás, hogy egyik 2005-ben megjelent cikkében olyan titkos rendőrségi feljegyzést idézett, mely szerint bűnügyi bizonyítékgyűjtés folyt az egyik országgyűlési képviselő ellen.

Internethasználati szabadság

A kormány nem korlátozta az internethez való hozzáférést, továbbá nem érkezett jelentés arról, hogy a kormány ellenőrizte volna az e-mailek vagy chatszobákön keresztül folytatott kommunikációt. Az egyének és csoportok élhettek a békés véleménynyilvánítás lehetőségével az interneten, így e-mailek keresztül is. Arról sem érkezett jelentés, hogy a kormány gátolta volna a hozzáférést bizonyos weboldalakhoz. Ugyanakkor civil szervezetek szerint a kormány számos szélsőjobboldali és nyíltan antiszemita weboldalt tartott ellenőrzés alatt (lásd 2.c rész). A Magyar Hírlapban közzétett Eurostat felmérés szerint 2006-ban az ország lakosságának 42 százaléka rendelkezett internetes hozzáféréssel.

Tanszabadság és kulturális események

A kormány nem korlátozta a tanszabadságot vagy a kulturális eseményeket.

b. A békés gyülekezéshez és egyesüléshez való jog

Gyülekezési szabadság

Az Alkotmány és a törvény biztosítja a gyülekezés és az egyesülés szabadságát, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta e jogokat.

Szeptember 18-án mintegy tízezer kormányellenes tüntető gyűlt össze a Parlament előtt és követelte a kormány lemondását. A tüntetés egy része erőszakos zavargásba csapott át az éjszaka folyamán, amikor a tömeg megostromolta a köztelevízió székházát és a Budapestet felszabadító szovjet katonáknak állított második világháborús emlékművet. A tüntetések szeptember 20-án folytatódtak. A független, kormány által finanszírozott Gönczöl-bizottság jelentése szerint 185 tüntető és több mint 200

rendőr sérült meg, miközben a rendőrség megkísérelte feloszlatni a tüntetéseket. A rohamrendőrök könnygázt és vízágyút vetettek be. 345 személyt állítottak elő vagy vettek őrizetbe.

Október 23-án, a szovjet megszállás ellen szervezett felkelés 50. évfordulója alkalmából szervezett megemlékezések során a rendőrök Budapesten ismét kormányellenes tüntetőkkel csaptak össze. A rohamrendőrség gumilövedéket, paprika sprayt és vízágyút vetett be a tömeg szétesztatására. A Gönczöl-bizottság jelentése szerint 141 személy sérült meg, 35 tüntetőt állítottak elő vagy tartóztattak le.

A szeptemberi és októberi tüntetések nyomán a hatóságok 120 bírósági eljárást kezdeményeztek civilek ellen az erőszakos tüntetésekben való állítólagos részvételért. Ugyanakkor – a Gönczöl-jelentés szerint – a főügyészségre 156 rendőrségi vizsgálatot kezdeményező bejelentés érkezett a tüntetők ellen alkalmazott túlzott rendőri intézkedés miatt. Az Országos Rendőr-főkapitányság nyolc, a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat vezetője pedig három rendőr ellen tett feljelentést túlzott rendőri erőszak miatt. Az állítólagos rendőri túlkapások kivizsgálását nehezíti, hogy egyes rendőrök letakarták a szolgálati jelvényeiket és más személyes azonosítójukat. Az év végéig 60 rendőrrel állapították meg, hogy esetleg túlzott rendőri erőszakot alkalmazott, 18 ellen pedig vádat is emeltek rendőri hatalommal való visszaélésért.

Ugyan a Gönczöl-bizottság bírálta az azonosítójukat letakaró és túlzott erőszakot alkalmazó rendőröket, a testületet mégis jobban aggasztotta, hogy a rendőrség miért nem oszlatta fel korábban a tüntetőket. A bizottság a tüntetés résztvevőit és szervezőit bírálta a zavargásokért és a sérülésekért, és kijelentette, hogy az erőszakos viselkedés miatt kényszerült a rendőrség erőszakhoz folyamodni.

Nem született még döntés a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége (MAGOSZ) és a főváros perében. A MAGOSZ azért indított eljárást, mert a hatóságok megakadályozták, hogy a gazdák a Parlament épülete előtt tüntessenek traktorjaikkal. Novemberben azzal fordult a MAGOSZ az Alkotmánybírósághoz, hogy a város vezetői megsértették a gyülekezéshez való jogot azzal, hogy közlekedési táblákkal tiltották meg a traktorok behajtását a belvárosba.

Gyülekezési szabadság

Az Alkotmány biztosítja a gyülekezés és az egyesülés szabadságát, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta e jogokat.

Az év végén még nem született fellebbviteli döntés arról, hogy új név alatt visszakaphatja-e jogi státusát a militáns neonáci csoport. 2005 októberében feloszlott a Vér és Becsület elnevezésű szervezet, miután a Legfelsőbb Bíróság úgy határozott, hogy fellebbviteli bíróságon folytatódhat a csoport jogi státusával kapcsolatos tárgyalás. A Legfelsőbb Bíróság szerint nincs alkotmányjogi ellentmondás a gyülekezési szabadság és az emberi méltóság védelme között, mivel ez utóbbi célja, hogy védelmezze az embereket a gyűlöletbeszéddel és a megaláztatással szemben. Novemberben egy budapesti bíróság azon az alapon tagadta meg a csoport nyilvántartásba vételét „Pax Hungarica Egyesület” néven, hogy a szervezet tulajdonképpen semmiben sem különbözik a Vér és Becsület csoporttól.

Vallásszabadság

Az Alkotmány és a törvény biztosítja a vallásszabadságot, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta ezt a jogot.

Magyarországon nincs államvallás, de négy történelmi egyház (Katolikus, Református, Evangélikus és Zsidó) és 146 egyéb bejegyzett felekezet működik. A négy történelmi egyház olyan kormányzati előjogokat élvez, amelyek más hitközösségek számára nem elérhetők.

Az év során a kormány folytatta a mintegy 300 egyházi ingatlan tulajdonjogi helyzetének gyorsított rendezését, melyet a 2005 szeptemberében elfogadott és 2006-ban megerősített kormányhatározat nyomán indítottak. A határozat értelmében a vallási felekezetek „kivásárolhatják” követeléseiket a hivatalos rendezési folyamat 2011-ben történő lezárása előtt. A négy történelmi egyház közül a Református és az Evangélikus Egyház úgy döntött, hogy nem élnek az úgy nevezett gyorsított eljárás lehetőségével ügyeik rendezésére.

Társadalmi visszaélések és diszkrimináció

2006-ban történtek antiszemita indíttatású rongálások és egyéb antiszemita megnyilvánulások. A zsidó közösség képviselői továbbra is aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy egyes médiumokban, a társadalomban és kódolt politikai beszédekben antiszemita megnyilvánulásokra került sor. Véleményük szerint az év vége felé szaporodtak a zsidóellenes megnyilvánulások.

Becslések szerint a zsidó közösség tagjainak a száma 80-100 ezer közé tehető, azaz az ország lakosságának kevesebb mint egy százaléka zsidó.

A rendőrség bejelentette, hogy gyanúsított hiányában lezárták a váci zsinagóga ellen november 6-án elkövetett rongálás ügyében. Ismeretlen tettesek fekete festékszóróval antiszemita szövegeket, horogkereszteket és más fasiszta jelképeket firkáltak a zsinagóga kerítésére.

Áprilisban az országgyűlési választások idején a nacionalista, szélsőjobboldali Magyar Igazság és Élet Pártja idegengyűlölő és antiszemita jelszavakat hangoztatott. A párt 2002 óta nem szerzett parlamenti mandátumot.

Július 28-án a Baloldali Front–Kommunista Ifjúsági Szövetség két tagja, akik egy budapesti Izrael-ellenes tüntetésen vettek részt, horogkeresztekkel elcsúfított izraeli zászlókat lengetett.

Szeptemberben és októberben a kormányellenes megmozdulások egyes résztvevői a második világháború időszakával és a jobboldali magyar nyilaspárttal kapcsolatos képeket mutattak, időnként pedig náci szimbólumok és dalok tűntek, illetve csendültek fel. A tüntetők közül néhányan úgynevezett „szégyenfalat” emeltek, amelyre a kormányválságért általuk felelősnek vélt személyek nevei kerültek fel. A lista zsidó származású személyek neveit emelte ki.

A Magyar Demokrata és a Magyar Fórum című magántulajdonban lévő jobbközép hetilapokban továbbra is megjelentek antiszemita cikkek.

Az országban számos szélsőjobboldali weboldal működött, amelyek közül több nyíltan antiszemita volt. A civil szervezetek beszámolóí szerint a kormány ellenőrzés alatt tartotta e weboldalak tartalmát, mert a törvény értelmében tilos az olyan hatalmi jelképek nyilvános mutogatása, mint a horogkereszt, a sarló és kalapács vagy a vörös csillag.

A rendőrség szerint 2006-ban 387 bejelentés érkezett zsidó és keresztény ingatlanok ellen elkövetett rongálásról vagy pusztításról (35 esetben templom, 352 esetben pedig temető ellen). 2005-ben 216, 2004-ben pedig 339 ilyen bejelentés érkezett. A rendőrség és a vallási vezetők szerint a cselekmények mögött nem vallási intolerancia, hanem huliganizmus áll.

Nem történt előrelépés abban a rendőrségi vizsgálatban, amelyet a legnagyobb budapesti zsidó temető 130 sírjának megrongálása ügyében indítottak 2005 júniusában.

A kormány 2006-ban is nagy erőfeszítéseket tett az antiszemitizmus visszaszorítására azzal, hogy nyíltan felszólalt a szélsőjobboldali nézeteket vallók kódolt beszédei ellen, valamint előmozdította a toleráns viselkedés oktatását. A miniszterelnök nyilvánosan kijelentette, hogy a holokausztért a magyarokat is felelősség terheli, és elősegítette az állandó, államilag finanszírozott Holokauszt Emlékközpont megnyitását. Mindazonáltal a kormány holokauszttal kapcsolatos dokumentumainak egy része hiányzik. Novemberben munkacsoport alakult a Miniszterelnöki Hivatal vezetésével a dokumentumok státuszának és hollétének felkutatására.

Bővebb információ a [2006 International Religious Freedom Report](#) (Nemzetközi jelentés a vallásszabadságról 2006) című dokumentumban olvasható.

d. Jog az országon belüli mozgáshoz, a külföldi utazáshoz, a kivándorláshoz és hazatéréshez

Ezeket a jogokat az Alkotmány biztosítja, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta őket.

A törvény nem engedélyezi az országból való száműzést, és a kormány nem is alkalmazta ezt az eszközt.

A kormány késleltetheti, de nem tagadhatja meg a kivándorlás jogát azoktól, akik jelentős, bíróság által felmért adósságot halmoztak fel, vagy államtitok birtokában vannak.

Menekültek védelme

A törvény biztosítja a menedékjogot azon személyek számára, akik eleget tesznek az ENSZ 1951-es Menekültügyi Egyezményében és az 1967-es Jegyzőkönyvben foglalt rendelkezéseknek. A magyar kormány a menekültek védelmét szolgáló rendszert épített ki. A gyakorlatban a kormány védelmet biztosított a visszafordítás ellen (abban az esetben, ha egy adott országban a visszafordított személyekre valószínűleg vádemelés várt volna). A kormány biztosított menekült státuszt vagy menedékjogot.

Az év folyamán a kormány nem adott ideiglenes védelmi státust olyan személyek részére, akik az ENSZ 1951-es Menekültügyi Egyezményében és az 1967-es Jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések szerint nem minősülnek menekülteknek.

A kormány együttműködött az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával (UNHCR) és más, menekülteket és menedékjogot kérőket támogató humanitárius szervezetekkel. Az UNHCR beszámolója szerint az év során 2117 menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be, míg egy évvel korábban 1609-et.

Bár nem érkeztek jelentések a menekültekkel kapcsolatos visszaélésekről, a civil szervezetek továbbra is bíralták a kormányt amiatt, hogy túl hosszú ideig tartja fogva azokat a személyeket, akiktől megtagadta a menekültstátust, és más hontalan, illetve okmányokkal nem rendelkező személyeket, akik ügyében még nem született meg a kiutasításról szóló végzés.

3. rész Politikai jogok tiszteletben tartása: Az állampolgárok joga a kormány leváltásához

A törvény biztosítja az állampolgárok számára azt a jogot, hogy békés körülmények között más kormányt válasszanak. Az állampolgárok a rendszeres időközönként megtartott, egyetemes választójogon alapuló szabad és tisztességes választásokon élnek ezzel a joggal.

Választások és politikai részvétel

A 2006 áprilisában megtartott országgyűlési választások szabadon és tisztességesen lezajlottak. A demokratikus államrend 1990-es helyreállítása óta először következett be, hogy a választások eredményeként ugyanaz a kormány maradt hivatalban.

A 386 parlamenti képviselő közül 42, míg a kormányban 2 nő volt.

Arról nem álltak rendelkezésre adatok, hogy a Parlamentben vagy a kormányban milyen képvisellel rendelkeznek a kisebbségek. Ennek ellenére úgy tűnt, hogy a kisebbségek képviselete nem kielégítő.

Októberben a kisebbségi önkormányzati választások után 4533 roma képviselő dolgozott a helyi és országos kisebbségi önkormányzatokban, melyek feladata a kisebbségi tevékenységek szervezése, valamint a kulturális és oktatási ügyek vitele. Az egyes kisebbségi önkormányzatok elnökei felszólalhatnak a helyi önkormányzati közgyűlés előtt. Az év végén a 2045 aktívan tevékenykedő kisebbségi önkormányzat között 1118 roma önkormányzat volt.

2006 júliusában 199 789 személy nyilatkozta magáról, hogy tagja az ország 13 elismert, kisebbségi önkormányzat létrehozására jogosult kisebbsége közül valamelyiknek.

Kormányzati korrupció és átláthatóság

A hatalom végrehajtói és törvényhozói ágában a társadalom elterjedt korrupciót érzékelt. 2006-ban a közhivatalok korrupcióját vizsgáló nemzetközi szervezet, a Transparency International 5,2 pontra értékelt Magyarországot azon a 10 pontos skálán, amelyen a 10-es pontszám jelzi a korrupció legalacsonyabb fokát. 2005-ben Magyarország egy kicsivel jobb eredménnyel végzett, 5,0 pontot kapott.

Kormányzaton belüli korrupció ügyében folyó rendőrségi vizsgálatról vagy vádemelésről nem érkezett jelentés 2006-ban. Továbbra is problémát jelentett azonban a kisebb fokú korrupció a rendőrök körében.

Az Országos Rendőr-főkapitányság kilencfős korrupcióellenes egységet tartott fenn a kormányzaton belüli korrupció vizsgálatára, bár a parlamenti mentelmi jogot élvező személyekre nem terjedt ki az egység hatásköre. Nem működött kifejezetten a belső korrupció felgöngyölítésére szakosodott független kormányzati testület, bár a rendvédelmi szervezeteket felügyelő védőszolgálat jogosult a korrupciós ügyek kivizsgálására. Februárban az Országgyűlés elfogadta a lobbitorvényt, melynek célja az átláthatóság növelése valamint a korrupcióval oly gyakran társított lobbitevékenység szabályozása.

A törvény biztosítja a kormányzással kapcsolatos információkhoz való hozzáférést, és a kormány általában kérésre ki is adott ilyen információkat. Számos bírósági végzés azonban nem volt nyilvános. Az elektronikus információszabadságról szóló új törvény alapján a kormány honlapot indított, amely mindenki számára hozzáférést biztosít a különböző kormányzati intézkedésekhez és információkhoz. A törvény, mely ugyancsak januárban lépett életbe, arra kötelezi a közintézményeket, hogy a közérdeklő információkat tegyék közzé az interneten.

4. rész A kormány hozzáállása az állítólagos emberi jogsértések nemzetközi és nem-kormányzati kivizsgálásához

Számos hazai és nemzetközi emberi jogi csoport gyakorlatilag kormányzati befolyás nélkül működött, vizsgálta az emberi jogok sérelmére elkövetett visszaéléseket, illetve azokról jelentéseket készített. A kormány együttműködő magatartást tanúsított és reagált a csoportok véleményére.

A nők elleni megkülönböztetéssel foglalkozó ENSZ-bizottság kijelentette, hogy a kormányt terheli a felelősség egy roma származású nő jogainak megsértésért, akin 2001-ben beleegyezése nélkül sterilizációs műtétet hajtottak végre. A bizottság azt ajánlotta, hogy a kormány a jogsértés súlyosságának megfelelő kártérítést fizessen, továbbá ismertesse a köz- és magán egészségügyi intézmények dolgozóival a nők reprodukciós jogait.

Továbbá a bizottság felszólította a kormányt, hogy vizsgálja felül a sterilizációs esetekben kért tájékozott beleegyezéssel kapcsolatos hazai jogszabályokat, és gondoskodjon arról, hogy azok megfeleljenek a nemzetközi emberi jogi és orvosi normáknak. Az ajánlások között szerepelt az is, hogy a kormány helyezze hatályon kívül azokat a rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik az orvosok számára, hogy sterilizációt hajtsanak végre a felvilágosító eljárás elhagyásával, ha ezt a körülmények indokolják. A köz- és magán egészségügyi intézményeket ellenőrizni kell annak érdekében, hogy a páciensek teljesen tájékozott beleegyezése minden sterilizációs beavatkozás előtt megtörténjen.

Az év folyamán a 19 tagot számláló emberi, kisebbségi és vallási jogok parlamenti bizottsága meghallgatásokat tartott és részt vett a kisebbségi csoportokat érintő programok és javaslatok finanszírozásával kapcsolatos törvényhozói folyamatban. Az emberi jogi, adatvédelmi és a kisebbségi országgyűlési biztosok a kormánytól független személyek, akik évente számolnak be az Országgyűlésnek tevékenységeikről és megállapításaiukról. Az Országgyűlést nem kötelezi törvény arra, hogy a jelentések alapján cselekedjen. Az Országgyűlés hat évre választja az országgyűlési biztosokat.

Azok a személyek, akik panaszukra máshol nem kaptak orvoslást, az ombudsmani irodától kérhetnek segítséget. Az országgyűlési biztosok nem hozhatnak kötelező érvényű döntéseket, de közvetítő szerepet vállalhatnak és tényfeltárást végezhetnek.

Egy januári jelentésben a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa elítélte az egyik kerepesi iskola gyakorlatát, amely diszkriminációt alkalmazott roma gyerekekkel szemben, és ajánlásokat fogalmazott meg az iskola vezetősége, valamint a város tisztségviselői részére. A jelentés alapja az a vizsgálat, melyet a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa indított azon állítások ügyében, melyek szerint a roma közösséget diszkrimináció sújtja az oktatási szegregáció, a lakáshoz jutás és a munkavállalás területén (lásd 5. rész).

5. rész Diszkrimináció, társadalmi visszaélések és emberkereskedelem

A törvény tiltja a faji vagy nemi hovatartozáson, fogyatékonyságon vagy társadalmi helyzeten alapuló megkülönböztetést, ám a gyakorlatban továbbra is érezhető a diszkrimináció, mindenekeelőtt a roma lakossággal szemben. Szintén problémát jelentett a nők elleni erőszak, a gyermekek bántalmazása és az emberkereskedelem.

Januárban megkezdte működését a kormány által nemrég megalakított Egyenlő Bánásmód Hatóság, melynek jogában áll a diszkriminációs esetek kivizsgálása és a törvénysértők pénzbírsággal történő büntetése.

Nők

A törvény kifejezetten nem bünteti a családon belüli erőszakot vagy a házastárs bántalmazását. Családon belüli erőszak esetében a testi épség elleni bűncselekmény általános vádja alapján szoktak eljárást indítani, amely akár nyolc évi szabadságvesztéssel is büntethető. Egy, a témában végzett kutatás kiderítette, hogy a nők 20 százaléka potenciális vagy tényleges áldozata a családon belüli erőszaknak.

A társadalom hajlamos volt az áldozatokat okolni a bántalmazásért, a civil szervezetek beszámolóí szerint pedig a rendőrség általában vonakodott előállítani a bántalmazókat. Az áldozat jogait védelmezők állítása szerint a rendőrség részéről tapasztalt vonakodás egy része eredhet abból, hogy nem hisznek abban, hogy a bírói rendszer hatékonyan megoldja ezeket az erőszakos ügyeket. A legtöbb családon belüli erőszakos cselekményt félelemből vagy szégyenből nem jelentették. A rendőrség elmondása szerint az év folyamán 4620 nő vált családon belüli erőszak áldozatául.

Júniusban a nők elleni megkülönböztetéssel foglalkozó ENSZ-bizottság bejelentette, hogy az összes bűnelkövető 5,6 százaléka (7500 személy) családtagok vagy rokonok ellen követett el bűncselekményt. Összességében a személyellenes bűncselekmények 25 százalékát a családon belül követték el.

Februárban az Országgyűlés elfogadott egy törvényt, amelynek értelmében a családon belüli erőszak elkövetője távol tartható a bántalmazott családtagoktól. Ugyanakkor a civil szervezetek továbbra is bíralták a kormányt azért, hogy nem fordít elegendő figyelmet a családon belüli erőszak problémájára. A Szociális Minisztérium állandóan hívható telefonos segélyvonalat működtetett a családon belüli erőszak áldozatai számára, és helyet biztosított számukra az állami menedékházakban.

A törvény bünteti a nemi erőszakot, ideértve a házasságon belüli nemi erőszakot is, de ez a fajta bűncselekmény gyakran feltáratlan maradt. Nemi erőszakért két évtől nyolc évig, illetve súlyos esetekben 15 évig terjedő szabadságvesztés róható ki.

Az év folyamán a rendőrség 206 esetben nyomozott erőszakos közöszlés ügyében, míg egy évvel korábban 264-ben. A nemi erőszakot a szemérem és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények közé sorolják. Arról nem álltak rendelkezésre adatok, hogy hány ítélet született ilyen bűncselekmények miatt. A beszámoló szerint azonban a rendőrség közönyösen viselkedett a szemérem elleni erőszak áldozataival szemben, különösen akkor, ha az áldozat már ismerte bántalmazóját.

A prostitúció legális, de csak bizonyos jogi megszorítások között. Az országban élő prostituáltak számára vonatkozó becslések között nagyok a különbségek. Egyes megfigyelők szerint 17 ezren, mások szerint 30 ezren. Közülük sokat futtatók kényszerítettek erre a tevékenységre. A rendőrök rendszeresen sújtották pénzbírsággal a prostituáltakat, valamint fizikai és szóbeli bántalmazás célpontjává tették őket.

Gondot okozott a nőkkal szexuális kizsákmányolás céljából történő kereskedelem (lásd 5. rész, Emberkereskedelem).

Bár a törvény kifejezetten nem tiltja a munkahelyi szexuális zaklatást, az általános jellegű zaklatás törvénysértésnek számít, valamint a törvény biztosítja a biztonságos munkahelyhez való jogot. Ennek ellenére a szexuális zaklatás továbbra is gyakori probléma maradt. A nők jogait védő csoportok továbbra is arról számoltak be, hogy kevés támogatást kaptak azok a civil szervezetek és törvényhozók, akik a szexuális zaklatás büntetését célzó erőfeszítéseket tettek, és a nők közül sokan azért tűrték el a munkahelyi szexuális zaklatást, mert attól féltek, hogy elvesztik állásukat.

A nők ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a férfiak a családjog és a tulajdonjog alapján, illetve a törvénykezésben. Ugyanakkor a nőket gazdasági diszkrimináció sújtotta a munkahelyeken, ami különösen az állást kereső ötven éven felüli és a várandós asszonyokat érintette. Az év folyamán az Egyenlő Bánásmód Hatóság megállapította, hogy a munkaadók négy esetben alkalmaztak diszkriminációt. A sértettek többsége nő vagy roma volt. A hatóság által kiszabott büntetések 300 000 és egy millió forint között mozogtak.

Gyermekek

A kormány továbbra is elkötelezetten védte a gyermekek jogait és jólétét. A törvény 18 éves korig írja elő az ingyenes és kötelező oktatást. Az Oktatási Minisztérium becslése szerint az iskoláskorú gyermekek 95 százaléka járt iskolába, ám a roma gyerekek körében sokkal nagyobb a lemorzsolódás,

összehasonlítva az összes diákra vetített aránnyal. Egy évközben készített tanulmány szerint a romák több mint 82 százaléka nyolc vagy annál kevesebb osztályt végzett. Ez az arány a lakosság többi részében 36 százalékos. Hasonlóképpen, becslések szerint a lakosság 40 százaléka vett részt a középiskolai oktatás valamilyen formájában. A romák között ez az arány 3,1 százalék.

Bár a törvény tiltja a gyerekek etnikai vagy nemzetiségi alapon történő elkülönítését, a roma gyermekek szegregációja továbbra is problémát okozott. A roma gyermekeket gyakran indokolatlanul tették kisegítő osztályokba, és ezzel hatékonyan szegregálták őket a többi tanulótól. A civil szervezetek és a kormány tisztviselőinek becslése szerint a roma gyermekek 20 százaléka tanult kisegítő osztályokban, és 700 ilyen osztály létezik. Sok olyan iskolában, ahol a roma tanulók vannak többségben, rossz állapotúak az épületek, szűkösek a források és egyszerűsített a tanmenet is. Az Európai Roma Jogok Központja szerint Magyarország iskoláskorú lakosságának 20 százaléka, a kisegítő iskolák tanulóinak viszont 50 százaléka roma.

Az év végéig nem született döntés az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány által iskolai szegregáció ügyében a hajdúhadházi önkormányzat ellen indított perben. Az Alapítvány azt állította, hogy a város két általános iskolájában a legtöbb roma származású gyermek tanítása nyílt elkülönítéssel lepusztult tagépületekben folyik. Júniusban az Alapítvány megnyerte az ország első, iskolai szegregáció miatt indított perét Miskolc ellen. Abban a 2005-ös ügyben az Alapítvány azt állította, hogy az iskola vezetése különálló, elhanyagolt épületekbe helyezi át a roma és más hátrányos helyzetű gyermekeket, és egyszerűsített tanmenet szerint oktatja őket.

Bár a kormány biztosította az iskoláskorú gyermekek egészségügyi ellátását, civil szervezetek és roma aktivisták mégis azt állították, hogy a roma gyerekek nem juthatnak hozzá egyenlő mértékben ilyen és más kormányzati szolgáltatásokhoz.

A rendőrség tájékoztatása szerint az év során 1135 gyermek ellen elkövetett bűncselekményről érkezett bejelentés. Ugyanakkor a rendőrök továbbra sem kaptak megfelelő képzést, kapacitást és intézményi támogatást ahhoz, hogy megfelelően tudják védelmezni a gyermekeket, különösen a családon belül elkövetett erőszakos cselekmények esetén. Civil szervezetek beszámolóit szerint állami nevelőotthonokban, például árvaházakban előfordult, hogy elhanyagolták vagy bántalmazták a gyermekeket. Májusban az emberi jogi biztos három állami gyermekotthonban talált hiányosságokat. A legsúlyosabb ezek közül a speciális igényű gyerekek szakszerű ellátásának a hiánya volt.

Nem volt jellemző a gyermekprostitúció, és rendőrségi állítások szerint minden ilyen esetet alaposan kivizsgáltak. A gyermekek szexuális bántalmazásában bűnösnek talált személyek szigorú büntetésben részesülnek a törvény értelmében. A gyermekekori prostituáltak nem büntethetők, de rehabilitáció és az iskola befejezése céljából javítóintézetbe küldhetők.

Gondot okozott a szexuális kizsákmányolást szolgáló gyermekkereskedelem (lásd 5. rész, Emberkereskedelem).

Emberkereskedelem

A törvény tiltja az emberkereskedelmet; ennek ellenére az ország területére, területéről és mindenekelőtt a területén keresztül történő emberkereskedelem komoly probléma maradt.

Magyarország kiindulási, tranzit- és célállomás is volt azon emberkereskedők számára, akik nők és lányok szexuális kizsákmányolására szakosodtak. Voltak áldozatok, akiket háztartási vagy fizikai munka végzése céljából bocsátottak áruba. Az áldozatokat elsősorban Romániából, Ukrajnából, Moldovából, Lengyelországból, a Balkánról és Kínából szállították Magyarországra, illetve Magyarországon keresztül Ausztriába, Németországba, Spanyolországba, Hollandiába, Olaszországba, Franciaországba, Svájcba és az Egyesült Államokba. Bizonyíték volt arra is, hogy közép-amerikai és skandináv országokba, illetve Japánba és az Egyesült Királyságba csempészték az áldozatokat.

Az országon belüli emberkereskedelem is probléma volt. Nem alkalmaztak olyan módszert, amellyel szisztematikusan dokumentálták vagy megbecsülték volna, hogy évente hány nőt vittek el az országból, illetve keresztül az országon. Ugyanakkor civil szervezetek és más, az emberkereskedelem ellen küzdő szervezetek szerint évente három-négyezer embert visznek ki az országból az emberkereskedők.

Leginkább a felnőttkort elért árvák, fiatal vidéki nők és fiatal roma nők voltak veszélyben. A nőket és a gyerekeket elsősorban Nyugat-Európába és Észak-Amerikába szállították Magyarországról. Egyes civil szervezetek olyan bizonyítékokról számoltak be, melyek szerint férfiakat és 12 éves fiúkat szállítottak

Romániából Budapestre szexuális kizsákmányolás céljából. A rendőrség állítólag minden ilyen vonatkozású információt megvizsgált, de nem találtak igazolást az állítások alátámasztására. Más civil szervezet is azt jelentették, hogy nem tapasztaltak ilyen jellegű emberkereskedelmet.

Kormányzati tisztségviselők és civil szervezetek szerint az emberkereskedők nagy része egyedül, vagy kis, családi kötelékeken alapuló csoportokban működik. Néhány esetben szervezett bűnözés keretében folyik az emberkereskedelem. A szervezett bűnözéssel foglalkozó csoportok sok áldozatot vagy azért csempészték Magyarországra, hogy itt kényszerítsék őket prostitúcióra, vagy pedig azért, hogy tovább szállítsák őket más országokba. A nők országon keresztül csempészésében aktív szerepet játszottak az orosz nyelvű bűnszervezetek.

Az áldozatokat diszkókban és modell-ügynökségeken, szóbeli ajánlásra, sőt helyi újságokban és magazinokban megjelenő nyílt hirdetések útján „toborozták”. Állítólag voltak olyan áldozatok, akik tudták, hogy illegálisan fognak majd dolgozni. Mások úgy gondolták, hogy külföldi vízumot kapnak. Akadtak olyanok is, akik számítottak arra, hogy dolgozniuk kell, de azt hitték, hogy munkáltatóik beszerzik a szükséges papírokat és engedélyeket.

A törvény értelmében az emberkereskedelem 1-15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető a körülményektől függően. Fiatalkorúakkal történő kereskedésért pedig akár 10 év börtönbüntetés is adható. Ha az emberkereskedők áldozata 12 évnél fiatalabb, a büntetés 5-15 évig terjedő szabadságvesztés. Ha azonban az emberkereskedelem szervezett csoport műve, a büntetés életfogytig tartó szabadságvesztés és vagyonekobzás is lehet.

A kormányhivatalok, kormányzati szervezetek közül az újonnan alakult Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, a Külügyminisztérium, a rendőrség, a határőrség és a vámhatóság dolgozott legaktívabban az emberkereskedelem visszaszorításában.

Az év folyamán a kormány tárcaközi munkacsoportja, melyet az emberkereskedelem visszaszorítására állítottak fel, nem tudott egységes nemzeti stratégiát kidolgozni az emberkereskedelem felszámolását célzó programokhoz. Kormányzati tisztségviselők szerint nehéz koordinálni az emberkereskedelemben illetékes három minisztérium (Belügy-, Külügy- és Esélyegyenlőségi Minisztérium) programjait és irányelveit. Ezen túlmenően az év folyamán nagyfokú kormányzati átszervezések történtek, amelyek keretében a Belügyminisztérium beolvadt az új Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumba, ami szintén gátolta a tárcaközi csoport erőfeszítéseit.

Különleges kormányzati egység nyomozott a szervezett bűnözéssel összefüggésbe hozható, emberkereskedelemmel kapcsolatos esetekben, a kormány pedig rendszeresen együttműködött más országokkal az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűnesetek közös felderítése érdekében. Az év során hét külföldi illetőségű személyt utasítottak ki az országból emberkereskedelem vádjá miatt.

December 22-én az Országgyűlés ratifikálta a nemzetközi szervezett bűnözés elleni ENSZ-egyezményt, melynek mellékletét képezi az elsősorban a nőkkel és gyermekekkel való kereskedelem megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Palermói Jegyzőkönyv.

Nem volt bizonyíték arra, hogy a kormány részt vett volna az emberkereskedelemben, vagy tolerálta volna azt, de érkeztek jelentések arról, hogy egyes határőrök korrupcióba keveredtek.

A kormány korlátozott mértékű pénzügyi és anyagi segítséget nyújtott az emberkereskedelem ellen harcoló civil szervezet részére, valamint több épületet adományozott egy nem kormányzati működtetésű menedékház kialakítására az emberkereskedelem áldozatai számára, továbbá 10 millió forintot (47 ezer dollárt) biztosított az emberkereskedők áldozatainak védelmére. Az év folyamán a menedékház 23 áldozatnak nyújtott segítséget. Az országban körülbelül 60 regionális és helyi áldozatvédelmi iroda működött, melyek lelki és szociális támogatást, illetve jogsegélyt biztosítottak az emberkereskedelem, továbbá más erőszakos bűncselekmények, így családon belüli erőszakos cselekmények áldozatainak is. Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium telefonos segélyvonalat működtetett az emberkereskedelem áldozatai részére. A rendőrséggel és az ügyészséggel együttműködő áldozatok ideiglenes tartózkodási engedélyt, a kiutasítás alól rövid időre szóló mentességet és szállást kaphattak.

A kormány továbbra is szorosan együttműködött civil szervezetekkel és a Nemzetközi Migrációs Szervezettel, és az emberkereskedelemmel kapcsolatos figyelemfelkeltő programokat támogatott. A civil szervezetek által készített emberkereskedelem-ellenes anyagok továbbra is részét képezték az egyetemi tananyagoknak. A kormány együttműködött a Nemzetközi Migrációs Szervezettel, hogy

megelőző és figyelemfelhívó programokat tartanak a potenciális áldozatok, illetve a rendőrség, a határőrség, az ügyészség, a konzuli tisztek és a bírósági tisztségviselők részére. Az év folyamán körülbelül 160 tanár és szociális munkás vett fel emberkereskedelemmel kapcsolatos egyetemi órákat, a kormány pedig állami és egyházi iskolákban szponzorált olyan programokat, melyek az emberkereskedelem problémájára hívják fel a figyelmet.

Fogyatékkal élő személyek

A törvény tiltja a fogyatékosokkal szembeni megkülönböztetést a foglalkoztatás, az oktatás, az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés és egyéb állami szolgáltatások nyújtása területén. Ennek ellenére a fogyatékkal élők társadalmi diszkriminációval és előítéllettel sújtottak. Kormányforrások becslése szerint az országban mintegy 600 ezer - 1 millió ember él fogyatékkal (a népesség 6-10 százaléka).

A fogyatékkal élőket leginkább a foglalkoztatás és az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás terén sújtotta diszkrimináció. A munkakorú értelmi fogyatékosok mintegy 90 százaléka munkanélküli volt. Civil szervezetek aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy az értelmi fogyatékosokat tartósan gondozó állami intézmények fölött nincs független felügyelet. Időnként érkeztek jelentések túlzott korlátozás alkalmazásáról, melyet szakértők részben annak tulajdonítanak, hogy nincs elegendő szakképzett személyzet e betegek ellátására.

A Mental Disability Rights International (MDRI) nevű nemzetközi nem-kormányzati szervezet és a magyarországi Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum megjegyezte, hogy nem áll rendelkezésre módszer annak ellenőrzésére, hogy hogyan bánnak a gondnokság alá helyezett fogyatékos személyekkel. E hiányosság miatt gyakran tettek intézetbe olyan személyeket, akiknél ez nem volt indokolt.

Egy kormányrendelet előírja, hogy a 20 főnél több személyt foglalkoztató cégek a munkahelyek 5 százalékát kötelesek fizikai vagy szellemi fogyatékkal élők számára fenntartani. E kötelezettség megszegése a havi átlagkereset akár 75 százalékaival egyenlő pénzbüntetést von maga után. A gyakorlatban ez a szabályozás nem bizonyult hatásosnak, mivel a munkaadók általában inkább kifizették a büntetést, semmint fogyatékkal élő személyeket alkalmaztak volna.

2005 decemberében az Országgyűlés 2013-ig meghosszabbította a középületek akadálymentesítésére vonatkozó törvényi határidőt.

Februárban a Parlament határozatot fogadott el a fogyatékkal élők segítésére kidolgozott cselekvési tervről, amely vázolta a kormány főbb stratégiai céljait a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban. A civil szervezetek üdvözölték a lépést, amely más intézkedésekkel együtt azt az igényt hangsúlyozta, hogy az állami gondnokság alatt álló személyek kapjanak nagyobb egyéni szabadságot.

A szociális és munkaügyi miniszter vezette Fogyatékosügyi Tanács a kormány tanácsadó testületeként működött. A Tanács támogatta és figyelemmel kísérte a kormányt a fogyatékkal élők segítésére kidolgozott cselekvési terv megvalósításában. Civil szervezetek azonban megjegyezték, hogy a Tanács évközben csak időnként ülésezett, mely részben a nagyszabású kormányátalakításnak köszönhető.

Nemzeti/Faji/Etnikai kisebbségek

A romák elleni diszkrimináció továbbra is probléma volt. Általánosak voltak a romákkal szembeni rendőri túlkapások, de a legtöbb roma nem mert bírósághoz vagy civil szervezethez fordulni (lásd 1.c. rész).

A romák lakáskörülményei továbbra is sokkal rosszabbak voltak, mint általában a lakosságé. A romák általában sokkal alacsonyabb iskolai végzettséggel, átlagnál kevesebb jövedelemmel rendelkeztek, és várható élettartamuk is rövidebb volt az átlagosnál. A becslések szerint a romák körében a munkanélküliség körülbelül 70 százalékos volt, az országos átlag több mint tízszerese, és a legtöbb roma rendkívüli szegénységben élt. Folytatódott a diszkrimináció a romák ellen az oktatásban, a lakhatás területén, a büntetés-végrehajtási intézményekben, a munkavállalásban és a közintézményekhez (pl. vendéglátóipari szolgáltatásokhoz) való hozzáférés terén.

Az Európai Roma Jogok Központja (ERRC) szerint bizonyos magyar médiumok romaellenes gyűlöltre és erőszakra buzdítottak, miután október 17-én több ember agyonvert egy Szögi Lajos nevű férfit Olaszliszván, aki előzőleg autójával elsodort egy 11 éves roma kislányt. Az ERRC elítélte a csoportosan elkövetett bűncselekményt, és aggodalmát fejezte ki amiatt, ahogy a nagyobb rádió- és tévécsatornák

tudósítottak az esetről. Például a Magyar Nemzetben megjelent egyik jegyzet írója azt tanácsolta a járművezetőknek, hogy megállás nélkül hajtsanak tovább, ha véletlenül elütnek egy roma gyereket.

Márciusban és augusztusban az Egyenlő Bánásmód Hatóság pénzbírságot szabott ki két cégre, mert felvételi eljárásuk során diszkriminációt alkalmaztak a roma származású álláskeresőkkel szemben. Az első esetben a büntetés 1,3 millió forint (6 500 dollár), a második esetben pedig 700 000 forint (3 500 dollár) volt. Az egyik esetben a tisztségviselők egyértelmű bizonyítékot találtak arra, hogy egy roma férfit pusztán etnikai hovatartozása alapján utasították el.

A roma gyerekeket oktató iskolák zsúfoltabbak, rosszabbul felszereltek, és lényegesen elhanyagoltabbak, mint a nem roma gyerekeket oktató iskolák. (lásd 5. rész Gyerekek).

Egy januári jelentésben a kisebbségi ügyek országgyűlési biztosa elítélte az egyik kerepesi iskola gyakorlatát, mely úgy alkalmazott diszkriminációt a roma gyerekek ellen, hogy faji alapon speciális osztálytermekbe különítette el őket, melyeket lezárt folyosóajtókkal zártak el az iskola többi részétől (lásd 4. rész).

A Roma Polgárjogi Alapítvány szerint sok önkormányzat különböző technikákat vetett be annak megakadályozására, hogy a romák kellemesebb városi lakóövezetekben éljenek. Például volt olyan önkormányzat, amely a szegények részére épített lakásokat árverésre bocsátotta, és azokat a legtöbbet ígérőknek adta. A romákat pedig úgy lakoltatták ki a felújításra kijelölt területekről, hogy nem fizettek nekik pénzbeli kártérítést, amely lehetővé tette volna számukra a felújítás utáni visszaköltözést. Az Alapítvány arról is beszámolt, hogy a kilakoltatások felgyorsítása érdekében az önkormányzatok azzal fenyegetőztek, hogy elveszik azon roma családok gyermekeit, akik nem fizetik a közüzemi díjakat.

Az év végén az Országgyűlés elfogadta azt a törvényt, amelynek célja a lakhatással kapcsolatos faji megkülönböztetés visszaszorítása. A törvényt azután fogadták el, hogy országos vizsgálat indult a szükséglakások kiutalásánál tapasztalt romaellenes diszkrimináció ügyében. A vizsgálatot a nemzeti és etnikai kisebbségek, valamint az emberi jogok országgyűlési biztosa kezdeményezte.

Évközben a kormány átszervezési tervének részeként megszüntették a romaügyi politikai államtitkári pozíciót. Ugyanakkor a legtöbb minisztériumban megmaradtak a romaügyi koordinátorok, továbbá folytatta munkáját a Cigányügyi Tárcaközi Bizottság, melynek feladata a romaügyek integrálása és koordinálása.

A 20 megyei munkaügyi központban szintén működtek a roma közösség igényeire kifejezetten figyelő roma referensek. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium továbbra is pénzügyi ösztönzőket ajánlott fel annak előmozdítására, hogy az iskolák ne különítsék el osztályonként a roma és a nem roma gyerekeket, illetve segítsék azoknak a roma tanulóknak a visszailleszkedését a közösségbe, akiket indokolatlanul küldtek kiegészítő iskolába. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium a szegény roma közösségek infrastrukturális fejlesztését támogató programot működtetett.

Az Igazságügyi és Rendvédelmi Minisztérium Roma Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózatot finanszírozott, amely ingyenes jogsegélyt biztosított a romák számára olyan ügyekben, amikor az ügyfelet kifejezetten roma származása miatt érte jogsérelem.

6. rész Munkavállalói jogok

a. Egyesülési jog

A törvény értelmében a dolgozók szakszervezetekbe tömörülhetnek, és ezzel a jogukkal éltek is. A dolgozók mintegy 23 százaléka tagja valamilyen szakszervezetnek.

b. A szerveződéshez és a kollektív alkuhoz való jog

A törvény értelmében a szakszervezetek beavatkozás nélkül tevékenykedhetnek. A kormány a gyakorlatban is védelmezte ezt a jogot. A kollektív alkuhoz való jogot a törvény biztosítja, és ezt a jogot szabadon alkalmazták is. A dolgozók körülbelül 38 százalékát védte kollektív szerződés.

A katonai és rendőrségi állományban lévőkön kívül a dolgozókat megilleti a sztrájkjog, és a dolgozók éltek is ezzel a jogukkal. A törvény szerint a katonai és rendőrségi alkalmazottak a bíróságokhoz fordulhatnak jogorvoslatért.

Az országban nincsenek export-feldolgozó zónák, de egyes külföldi cégek gyakran megkapták a vámmentes övezet státust a létesítményeikhez. Az ilyen létesítményekben és zónákban dolgozó munkavállalókra is az általános munkaügyi törvények vonatkoznak.

A kényszermunka vagy bérmunka tilalma

A törvény tiltja a kényszermunkát, így a gyermekmunkát is, ám ennek ellenére érkeztek jelentések ilyen esetekről (lásd 5. rész).

d. A gyermekmunka tiltása és a foglalkoztatás legalacsonyabb életkora

A törvény védi a gyermekeket a munkahelyi kizsákmányolással szemben. A törvény tiltja a 16 éven aluliak munkavégzését, kivéve néhány esetet, mint például a 14-16 éves korosztály ideiglenes, szüneti munkavállalását. A gyermekek nem vállalhatnak éjszakai műszakot, túlórákat vagy nehéz fizikai munkát. Az Országos Munkaügyi Központ a gyakorlatban is betartatta ezeket a szabályokat, és nem érkezett jelentés komoly törvénysértésről.

Problémát jelentett a gyermekkereskedelem (lásd 5. rész).

Elfogadható munkakörülmények

A havi 62 000 Ft-os (310 dolláros) minimálbér nem biztosított tisztességes életszínvonalat egy dolgozó és családja számára. A munkaadókat, munkavállalókat és a kormányt tömörítő Országos Érdekegyeztető Tanács rendszeresen értékelt és emelte a minimálbért. 2007-ben 65 000 Ft-ra (334 dollárra) nő a minimálbér összege.

A törvény értelmében a hivatalos munkaidő napi 8 óra, bár ez változhat az ágazat jellegétől függően. Egy hétnapos ciklusban 48 óra pihenőidő illeti meg a munkavállalót. A normál munkahét 40 órás, a túlóráért pedig túlóradíj jár. A törvény értelmében a túlórák száma nem haladhatja meg az évi 200-at. A törvény ugyanúgy vonatkozik a megfelelő munkavállalási engedéllyel rendelkező külföldi munkavállalókra is.

A munkaügyi bíróságok és a Magyar Munkaügyi Felügyelet ügyelt a kormány által meghatározott munkavédelmi szabványok betartására, de bizonyos biztonsági feltételek nem feleltek meg a nemzetközileg elfogadott normáknak, és a szabályok foganatosítása nem volt mindig hatékony. A törvény értelmében a dolgozónak jogában áll kivonni magát a veszélyes munkahelyzetekből anélkül, hogy ezzel veszélyeztetné munkahelyét. Ezt a jogot általában a gyakorlatban is tiszteletben tartották.